

EESTI ADVOKATUUR

KONKURENTSIÕIGUSE KOMISJON

Kaja Kallas, peaminister
Vabariigi Valitsus
Rahukohtu 3, 15161 Tallinn

Kalle Laanet, justiitsminister
Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

Liisa-Ly Pakosta, Euroopa Liidu asjade komisjoni esimees
Riigikogu
Lossi plats 1a, 15165 Tallinn

*edastatud e-kirjaga: riigikantselei@riigikantselei.ee;
liisa.pakosta@riigikogu.ee;*

13. veebruar 2024. a

Märgukiri: konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust

Lugupeetud Kaja Kallas,
Lugupeetud Kalle Laanet,
Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta

Eesti Advokatuuri konkurentsioiguse komisjonile arusaadavalt¹ on Eesti Vabariigi Valitsus jõudmas kokkuleppele, et ECN+ direktiiv² võetakse Eesti õigusesse üle haldustrahvimenetluses, kus trahvide määramise õigus antakse halduskohtule. Antud osas on tegemist olulise muutusega võrreldes eelnõu projektiga, mida on varem avalikkusele tutvustatud. Justiitsministeerium avalikustas trahvide kohtulikku määramist ettenägeva eelnõu 12. veebruaril 2024.³

Konkurentsioiguse komisjon tervitab põhimõtteliselt ECN+ direktiivi ülevõtmisel otsustust nn kohtulike trahvide kasuks. Eelnev on sealhulgas vajalik tagamaks uurimis- ja süüdistusfunktsioonide lahutamine otsustusfunktsioonist. Nõustume, et sellist funktsioonide lahutatust on keeruline tagada organisatsioonisiselt tulenevalt Konkurentsiameti konkurentsiteenistuse suurusest (hetkeseisuga 17 töötajat).⁴ Samal põhjusel on ECN+ direktiiv just mitmetes väiksemates riikides, milles on vastavalt ka väiksemakoosseisulised konkurentsiasutused (nt Soome,

¹ Eesti Ekspress. Kaikavedu valitsuses: Eesti 200 võitleb ettevõtjatele nõrgemat konkurentsikontrolli (U. Jaagant; 07.02.2024). *Kättesaadav:* <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120267867/kaikavedu-valitsuses-eesti-200-voitleb-ettevotjatele-norgemat-konkurentsikontrolli>, (09.02.2024).

² Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2019/1, 11. detsember 2018, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused, et tulemuslikumalt tagada konkurentsienormide täitmine ja et tagada siseturu nõuetekohane toimimine (**ECN+ direktiiv**).

³ Konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (12.02.2024). *Kättesaadav:* <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/3b8247ae-ad50-4acd-b4b5-470c05ab3acc>, (13.02.2024).

⁴ Konkurentsiamet. Kontaktid: Konkurentsiteenistus. *Kättesaadav:* <https://www.konkurentsiamet.ee/kontakt#unit-konkurentsiteenistus>, (09.02.2024).

Austria, Taani, Malta, Iirimaa), üle võetud selliselt, et trahve määratakse kohtulikult. Samas on oluline tagada kohtuliku menetluse sisulisus ning kohtumenetlust toetavate korrektsete menetlusnormide olemasolu. Menetluses tuleb igal juhul tagada menetluslikud garantiid.

On küsitav, kas konkurentsioiguse rikkumiste eest peaks trahve hakkama määrama just halduskohtud. Eelnev eeldaks olulisi ja ulatuslikke muudatusi tänastes haldus- ja halduskohtumenetluse põhimõtetes – need ei ole mõeldud reguleerima karistava eesmärgiga menetlusi ega taga vajalikke menetluslikke garantiisid. Vastavate seaduste muutmisel tuleks lahendada rohkelt tehnilisi küsimusi. Eelnev nõuaks olulisel määral haldus- ja halduskohtumenetluse seadustike täiendamist. Konkurentsioiguse komisjon kahtleb, kas antud osas on ettevalmistatud põhjalik ja süsteemne kehtiva õiguse kaardistus. Eelnõu kohaselt täiendatakse halduskohtumenetluse seadustikku (HKMS) **vaid kolmest paragrahvist koosneva peatükiga**. See ei ole selgelt tervikregulatsiooni loomiseks piisav. Lahendamata on oluline ring küsimusi ning eelnõu sellisel kujul ei ole sobiv vastu võtmiseks. Ka on süsteemselt küsitav, kas halduskohtust peaks saama karistava iseloomuga kohus. Kuigi õigusakte on võimalik muuta, kohtunikke koolitada ning õiguspraktikat kujundada, ei oleks eelnev otstarbekas. Väärteomenetluses on ECN+ direktiiv üle võetav oluliselt marginaalsemate pingutustega (see on valdavas enamikus juba direktiiviga kooskõlas). Komisjoni hinnangul puuduvad igasugused raskesti ületatavad takistused ECN+ direktiivi üle võtmiseks väärteomenetluses, sh selliselt, et trahve määraks maakohus.

Rõhutame eraldiseisvalt, et asjaomasesse õigusloomeprotsessi tuleks hea tava kohaselt kaasata laiem ring õigusteadlasi, -praktikuid ja huvigruppe. 12. veebruaril 2024 avalikustatud eelnõu puhul seda tehtud ei ole. Varasemalt koostatud eelnõudes on olnud oluline ring puudusi, millest mõningaid (kahjuks tihti küll pigem marginaalsemad kui põhimõttelised) on just kogutud tagasiside järgselt kõrvaldatud. Kahetsusväärset on aga laiem ring murekohti, millele on korduvalt eelnõu varasematele versioonidele antud tagasisides viidatud, eelnõus säilinud. Eelnõuga valitus lahendus tekitab olulise ringi uusi murekohti. Kohtutele trahvi määramise õiguse andmine hõlmab mitmeid menetluslikke ja sisulisi küsimusi. Seonduvasse protsessi/ diskussiooni peaksid olema teiste hulgas kaasatud vähemalt õiguskantsler, Tartu Ülikooli õigusteadlased, kohtud, advokatuur ja ettevõtjate ühendused. Hetkel on avalikkus ja viidatud huvigrupid aset leidvast protsessist kõrvale jäänud.

Advokatuuri konkurentsioiguse komisjon palub eeltoodut kaaluda ning kinnitab oma jätkuvat valmisolekut ECN+ direktiivi ülevõtmisega seonduvalt panustada. Samuti avaldab komisjon lootust, et õigusteadlased kaasatakse direktiivi ülevõtmisega seonduvasse diskussiooni ning selliselt leitakse ECN+ direktiivi ülevõtmiseks kiire, otstarbekas ja mõistusepärase lahendus.

/allkirjastatud digitaalselt/

Eesti Advokatuuri
konkurentsioiguse komisjon